

ГРОШОВІ КОШТИ ПІДПРИЄМСТВА, ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ

*Орлова І. В., студентка; Хорошилова І. О., доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Грошові кошти відіграють значну роль у формуванні фінансової стабільності будь якого господарюючого суб'єкта. Основою ефективного функціонування сучасного підприємства є безперервний періодичний рух грошових коштів. Як показує практика, перед господарюючими суб'єктами постійно виникають проблеми щодо організації контролю над поновленням та подальшим збереженням динаміки циклів усієї діяльності підприємства. Оскільки грошові кошти є найбільш ліквідними активами та обмеженими ресурсами, то успіх діяльності підприємства багато в чому визначається здатністю їх раціонально розподіляти і використовувати, саме тому організація їх обліку є досить важливим питанням під час контролю операцій із ними. Важливе значення достовірної інформації про стан руху грошових коштів на поточних рахунках у банках зумовлюється необхідністю надання користувачам повної та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності для прийняття управлінських рішень.

Проблеми обліку грошових коштів виступають як у теоретичній частині, так і в практичній, оскільки виникає багато різноманітних питань щодо їх обліку. Із точки зору Ф.Ф. Бутинця, в організації обліку грошових коштів на поточних рахунках у банках виникають проблеми у зв'язку з тим, що підприємствам дозволено відкривати поточні рахунки в необмеженій кількості, саме це ускладнює контроль руху грошових коштів. Науковці, з огляду цього питання, рекомендують обмежити кількість банків, з якими можуть співпрацювати підприємства, це дасть змогу краще контролювати організацію обліку грошових коштів на поточних рахунках у банках.

Вдосконалення організації бухгалтерського обліку, застосування ефективнішої методики з обліку грошових коштів залишається одним із найактуальніших питань, оскільки від наявності у підприємства грошових коштів залежить його платоспроможність, конкурентоспроможність, а отже, ефективна діяльність підприємства та його подальший розвиток. Оскільки грошовим коштам належить значне місце в діяльності підприємств, установ, організацій, то грошові кошти виступають важливим відокремленим об'єктом

системи бухгалтерського обліку і водночас грошовим вимірником для інших облікових об'єктів. Гроші – найдинамічніший елемент економічної системи, а їх обіг формує кровоносну систему галузей економічної діяльності, тому від стабільності грошей значною мірою залежать стабільність та ефективність економічної системи. Виконувані грошима функції надають цілісності народному господарству окремої країни та частково світовій економіці. В свою чергою, стабільність і міцність національних грошей залежать від економічної могутності країни, конкурентоспроможності її товарів, соціально-економічної та політичної злагоди в державі та ін. Правильно діюча грошова система вливає життєву силу в кругообіг доходів і витрат, який уособлює всю економіку. Отже добре працююча грошова система сприяє як повному використанню потужностей, так і повній зайнятості, і навпаки, погано функціонуюча грошова система може стати головною причиною різких коливань рівня виробництва, зайнятості та цін в економіці, та викривить розподіл ресурсів.

Тому для розуміння сутності грошових коштів потрібно уявити їхню роль. Прийнято вважати, що найкраще економічна суть грошей проявляється в їх функціях. Традиційно в економічній науці виділяють п'ять основних функцій грошей: міра вартості; засіб обігу; засіб платежу; засіб нагромадження; світові гроші. Перелічені функції у своїй системній єдності становлять реальне функціонування грошової маси. Оскільки предметом бухгалтерського обліку грошових коштів є процеси документального оформлення руху коштів у касі підприємства та на рахунках у банку, господарські операції, пов'язані з надходженням і видатками грошових коштів, то здійснення процедури відображення в бухгалтерському обліку і розкриття інформації про грошові кошти у фінансовій звітності регламентує НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». До грошових коштів підприємства, згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1, належать [2, с. 1]: – готівка в касі; – кошти на рахунках у банках; – депозити до запитання. Порядок здійснення розрахунків грошовими коштами суворо регламентований чинним законодавством України. Звичайно, існують певні правила, установлені порядком для здійснення операцій з готівкою. Це – касова дисципліна [3]. Готівковий і безготівковий грошові обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу.

Відповідно від достовірності та оперативності обліку залежить уся фінансова діяльність та звітність підприємства, тому проблема обліку грошових коштів є досить важливим питанням. До наявних облікових проблем стосовно руху та наявності грошових коштів слід віднести:

- визнання та класифікацію грошових коштів;
- правильне їх відображення у фінансовій звітності;
- організацію контролю над процесом збереження та використання грошових коштів;
- оптимізацію надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і втрачених вигод від проведених заходів;
- повноту та своєчасність відображення в системі обліку рух грошових коштів.

Як показує практика, облік грошових коштів достатньо регламентований законодавчими та нормативними актами України. Але розширення форм і методів здійснення розрахунків, властивостей та функцій грошових коштів як інструментів забезпечення платоспроможності стали основною причиною уточнення та деталізації відображення в бухгалтерському обліку та контролю операцій із ними, тому виникає необхідність у застосуванні конкретних прийомів управління грошовими коштами, джерелом якого є достовірне інформаційне забезпечення. Застосування на підприємствах системи контролю грошових коштів дасть змогу значно підвищити ефективність усього процесу управління його діяльністю, а також пропонується на підприємствах здійснювати розробку фінансових планів надходження та витрачання грошових коштів на наступний рік, в якому буде розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати грошових коштів у розрізі статей витрат. Також на початку кожного місяця підприємствам доцільно було б формувати звіт за попередній місяць про надходження і використання грошових коштів та порівнювати його з нормативними (плановими) показниками. Ця процедура забезпечить оперативний контроль над рухом грошових коштів на підприємствах. Нині важливою є необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність облікових даних, пов'язаних із рухом грошових коштів. Не менш важливою є й проблема повноти та своєчасності відображення грошових коштів у системі обліку, адже якщо грошові кошти не будуть повністю та своєчасно

оприбутковані, то не буде чіткого відображення реального розміру коштів. А далі – неправильне відображення податкових стягнень. І така помилка тягне за собою низку інших, які можливо виявити лише під час інвентаризації. Висновки з цього дослідження. Діяльність кожного підприємства прямо залежить від правильної організації обліку грошових коштів, оскільки основу діяльності підприємства становлять операції, пов'язані з рухом грошових коштів. Проблеми обліку грошових коштів та їх вирішення є актуальними і важливими для всіх підприємств, адже від достовірності та оперативності обліку залежить уся фінансова діяльність підприємства. Побудова належної системи бухгалтерського обліку грошових коштів передбачає правильність здійснення та відображення всіх етапів їх руху, починаючи з нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, узагальнення та систематизації інформації в регістрах і завершуючи складанням звітності.

Література.

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті України. Затверджена Постановою Правління Національного банку України від 21.01.04 № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

2. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Постанова правління НБУ «Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні» від 19.02.2001 № 72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

4. Сук Л. Організація обліку операцій на рахунках у банках / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2009. – № 8. – С. 36–44.